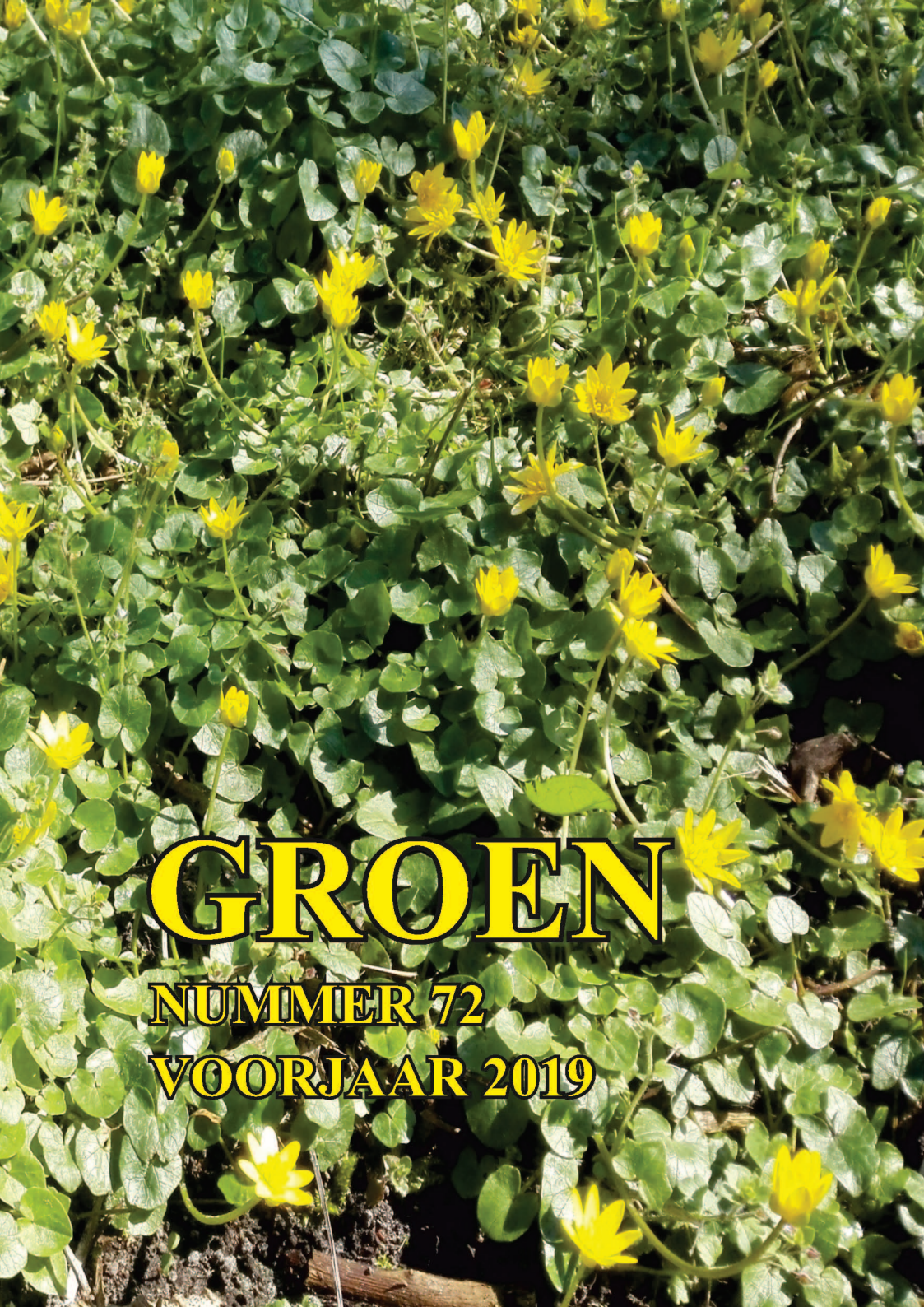

GROEN

NUMMER 72

VOORJAAR 2019

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	vacant	
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel: 050-3092973 banknummer NL59INGB0000820257
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: aafkeellen@gmail.com tel: 050-3095518

Werkgroepen en coördinatoren

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu	Tineke van den Berg	3094337
Bijenbosje	Leo Stockmann	3095304
Publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Voorwoord

Nu de merels weer zijn gaan zingen en de krokussen in bloei zijn gekomen, weet je dat het voorjaar is aangebroken. De winter is zachtjes aan ons voorbijgegaan. Een paar sneeuwbuien en enkele geringe nachtvorsten en dat was het dan ook wel.

Het voorjaarsnummer van Groen wordt traditiegetrouw voor een groot deel gevuld met jaarverslagen van de verschillende werkgroepen. Je kunt de gezamenlijke activiteiten beschouwen als heel positief voor onze vereniging. Maar goede versterking kunnen de werkgroepen altijd gebruiken.

Onze jeugd is o.a. actief geweest bij de vijver van het Else van der Laanhuis, in het Bijenbosje, op Vennebroek-Friesche Veen en in Vosbergen. Al jong genieten van het praktisch bezig zijn in de natuur is een goede zaak.

Regelmatig berichten de media ons over de sterke achteruitgang van het aantal insecten. Een erg zorgelijke situatie, wereldwijd. Met het beheer van ons Bijenbosje en Vlinderkampje doen we goed werk en creëren we in elk geval lokale kerngebiedjes voor allerlei soorten insecten in onze eigen omgeving. Maaibeheer gebeurt met de zeis: stil, milieu- en natuurvriendelijk en het gezamenlijk zeisen is gezellig bovendien. Ons activiteitenprogramma is weer divers. Deze keer ook aandacht voor nachtdieren: vleermuizen en nachtvlinders. Ik zie u graag bij de lezingen en de excursies!

Leo Stockmann, voorzitter

Foto omslag: Speenkruid, een vroegbloeiende algemene soort.
Fotograaf: Leo Stockmann

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Activiteiten programma Eelde-Paterswolde 2019	5
Activiteiten programma Vries 2019	8
Activiteiten overzicht 2018	10
Jaaroverzicht 2018	11
Jaarverslag Vlinderkampje	13
Jaarverslag Bijenbos	14
Jaarverslag BROM	17
Jaarverslag Vogelwerkgroep	18
Jaarverslag Plantenwerkgroep	20
Jaarverslag Ol Eel/IVN	21
Natuurclub Jeugd 6-8 jaar	22
Natuurclub Jeugd 9-12 jaar	23
Avifauna Groote Veen	25
Keileemplaatsen voor huiszwaluwen	28
2018 Kerkuilen	31
Erratum	31
Vernieuwde statuten	33
Natuurwerkdag Bijenbosje	33
Wolven in Nederland	34
Snertwandeling	35
Bomenbeleid	37
Boeken over natuur in naaste omgeving	39
Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers	43

Gezocht:

Onze afdeling zoekt met spoed

-een secretaris (m/v);

-een bestuurslid zonder specifieke functie;

-iemand die mee wil denken over activiteiten (excursies, lezingen)

en ook zorg wil dragen voor de organisatie ervan.

Activiteitenprogramma IVN Eelde-Paterswolde 2019

(Voor bepaalde lezingen/excursies kan een geringe bijdrage worden gevraagd)

Dinsdag 19 maart. Algemene ledenvergadering

Voor de pauze vergadering, na de pauze spreekt Dorinda Hijszeler, medewerker duurzaamheid gemeente Tynaarlo, over onze **ecologische voetafdruk**, met als interactief onderdeel een quiz.

Locatie: Ons Dorpshuis te Paterswolde. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 13 april. Plantenruilbeurs

Planten uit eigen tuin meenemen, omdat u er teveel van heeft? Planten ophalen om in uw tuin te plaatsen? Jopie Kardol organiseert al jarenlang een gezellige en succesvolle ruilbeurs. En natuurlijk kunt u ook vakkundige adviezen krijgen. De koffie staat klaar!

Locatie: Esweg 23 in Eelde. De beurs is van 10.00 – 12.30 uur.

Zondag 14 april. Wandeling Kleibosch Roderwolde

We volgen een door Het Drentse Landschap beschreven route, die begint bij de olie- en korenmolen Woldzigt in Roderwolde. We lopen langs water (nieuwe natuur) en langs en door uniek bos (oude natuur met vele bosanemonen). Houdt rekening met wat modderige omstandigheden.

Vertrek per auto vanaf het **Kampje in het centrum Eelde om 9.30 uur.**

Maar u kunt natuurlijk ook met de fiets naar de molen gaan. **We starten bij de molen om 10.00 uur.** De wandeling is 6 km lang. Opgave bij Leo Stockmann, 050-3095304, glstockmann@hotmail.com

Zondag 12 mei. Vogelexcursie in het kader van de Nationale Vogelweek

IVN Eelde-Paterswolde organiseert zo'n excursie al vele jaren met succes en meestal door het gebied **Vennebroek-Friesche Veen**. Een uiterst gevarieerd gebied met oude bomenlanen, oud bos, moeras en water. Een garantie dus voor een grote variatie aan vogelsoorten. Er wordt aandacht besteed aan gedrag en geluid van de vogels. Gebruik van een verrekijker wordt aanbevolen. De leiding is in handen van gidsen van de Vogelwerkgroep.

De excursie **start bij de hoofdingang van landgoed De Braak** (bij Hoofdweg 266) te Paterswolde (direct ten noorden van de bebouwde kom). Daar is ook gelegenheid voor parkeren.

Start om 8.00 uur, einde rond 10.30 uur. Kosten volwassenen € 2, -, kinderen € 1, -. Aanmeldingen bij Leo Stockmann, 050-3095304, glstockmann@hotmail.com

Zondag 8 juni. Fietstocht langs natuurlocaties in ons dorp voor nieuwe bewoners

Wellicht kent u in uw buurt nieuwe bewoners. Nodig ze uit, zeker als ze niet uit Eelde komen, om met u mee te gaan. We bezoeken allerlei locaties die zeker bij buitenstaanders niet (goed) bekend zullen zijn. Op die manier leren ze het groene Eelde kennen, dat op dit gebied meer te bieden heeft dan alleen de landgoederen. En ze leren IVN kennen!

Start om 13.30 uur vanaf het Kampje in het centrum van Eelde.

Zondag 16 juni. Slootjesmiddag voor kinderen en hun begeleiders

Altijd een spannende gebeurtenis. Kinderen vangen met schepnetten allerlei diertjes uit het water en doen die in waterbakken. Zo kun je ze van dichtbij goed bewonderen. Maar hoe heten ze? Met behulp van zoekkaarten kun je de namen te weten komen. Na afloop worden de diertjes weer teruggezet in het water. Voor de kinderen zijn er ook versnaperingen. Wie als begeleider belangstelling heeft voor oever- en waterplanten kan meedoen aan een excursie rondom de vijver.

Locatie: Vijver Else van der Laanhuis in Eelde, van 14.00 – 16.00 uur.

Vrijdag 28 juni. Lezing en excursie over vleermuizen door Vleermuiswerkgroep Drenthe.

Locatie Ons Dorpshuis te Paterswolde (lezing), nadien excursie in De Braak en Vennebroek. Aanvang 20.30 uur. Kosten € 2,- leden en kinderen € 1,-

Opgave bij: glstockmann@hotmail.com

Laatvlieger foto: Landschapsbeheer

Zondag 15 september. Open IVN-middag op het Vlinderkampje De Duinen.

Ongetwijfeld wordt dit een gezellige middag, dat hebben eerdere middagen wel laten zien. Behalve ons eigen IVN zijn ook andere natuurverenigingen met stands vertegenwoordigd. Wandel door de bloementuin, beleef de vlinders en andere insecten. Aanschouw het maaien met de zeis, probeer het zelf ook eens. Het Vlinderkampje is te bereiken vanaf de parkeerplaats zwembad Lemferdinge. Volg de aanwijzing van het naambordje.

Locatie en tijd: Vlinderkampje De Duinen, van 13.00 – 17.00 uur.

Dinsdag 8 oktober. Lezing over nachtvlinders door Theo de la Ruelle.

Locatie en tijd: Ons Dorpshuis te Paterswolde. Aanvang 20.00 uur.

Kosten € 2,-. Leden € 1,-

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

"De warme bakker:

voor wie van lekker brood houdt"

Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

**DRUKKERIJ
PRINT STUDIO ZEVEN**

De drukker in uw regio

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag van 09.00 - 17.00 uur

Mercuriusweg 11
9482 WK Tynaarlo

Tel.: (0592) 54 45 41
info@printstudiozeven.nl
www.printstudiozeven.nl

Activiteitenprogramma IVN Vries 2019

Dinsdag 19 maart. Algemene Ledenvergadering IVN Vries

Aanvang 19.30 uur in het dorpshuis “De Pan”, Vries.

Na de pauze een lezing over steenuilen, door Erwin Bruulsema van de stichting Steenuilen Werkgroep.

Zaterdag 13 april. Wandeling in de “Hondstongen”, Yde

Tijd: 15.00 tot 16.30 uur, o.l.v. Bram Visch, IVN Vries.

We starten bij het meisje van Yde aan het Yderholt.

Zaterdag 20 april. Plantenruilbeurs bij Kor en Annemarie

Van 10.00 tot 12.00 uur staan de planten voor u klaar om geruild te worden.

Om 11.00 uur is er een korte rondleiding door de tuin. Ook niet-leden zijn van harte welkom. kormulder@kpnmail.nl of 0592 544139.

Zaterdag 11 mei. Lezing/excursie “Weidevogelbeheer, topsport in natuurbeheer”

door Arjan Hendriks, natuurbeheerder Noord van Het Groninger Landschap. Aanvang: 10.00 uur. Bezoekerscentrum Reitdiep, Wolddijk 103, Groningen. Opgave: kormulder@kpnmail.nl of 0592 544139.

Donderdag 30 mei (Hemelvaartsdag). Koken uit de natuur

Van 13.30 tot 16.30 uur bij “Plaats de Wereld”, Westerstraat 26a in Vries.

Een leuke workshop voor het hele gezin. Eetbare planten herkennen en oogsten en lekkere hapjes maken. Volwassenen € 10, kinderen gaan gratis mee. Graag vooraf aanmelden: 0592 795340, of info@plaatsdewereld.nl

Dinsdag 8 oktober. Lezing over Natuurbescherming

door Gert Polet, hoofd Forests & Wildlife van WWF. *Natuurbescherming werkt!*

Aanvang 20.00 uur in het dorpshuis “De Pan”, Vries.

Zaterdag 26 oktober. Paddestoelenexcursie met inleiding

We starten om 14.00 uur in “De Pan”, in Vries met een korte uitleg en prachtige 3D beelden van diverse paddenstoelen. Daarna gaan we met de auto naar Zeegse. Einde 16.00 uur. Introductie en excursie door Jan Menzinga, IVN Zuidlaren.

Zaterdag 3 november: Natuurwerkdag in het Holtveen

Aanmelden bij Sipke Sikkes, sikkesvanelk@hetnet.nl of 0592 543 497.

Dinsdag 19 november. Lezing: Vogels en natuur rond het Zuidlaardermeer

Aanvang 20.00 uur in het dorps huis "De Pan", Vries.

Lezing door prof. Egbert Boekema, voorzitter vogelstudievereniging "Avifauna Groningen".

Voor de lezingen in de Pan vragen we een vrijwillige bijdrage van € 2,00.

Vos Vision Optiek heeft stijl voor ogen...

EMPORIO ARMANI

PUMA

ESPRIT
sportswear

Ray-Ban

GUCCI

DIESEL

Mexx
JULIEN

DOLCE & GABBANA

Vos Vision Optiek combineert de oogzorg van de optometrist met de trends van de toonaangevende modemerken als Esprit, Gant, Dolce & Gabbana, Diesel, Mexx, Ray-Ban etc. Kwaliteit en mode voor uw ogen.

VOS VISION
OPTIEK

Hoofdweg 179^a, Paterswolde www.vosvision.nl
tel. 050 - 309 18 88 | fax 050 - 309 21 44

Jan Pelleboerplein 17
Eelde-Paterswolde
Telefoon 050-3096818
Fax 050-5260529
info@huizingtotaaladvies.nl
www.huizingtotaaladvies.nl

**Makelaardij
Verzekeringen
Hypotheken**

Huizing Totaal Advies

makelaardij • verzekeringen • hypotheek

Adfiz
Advies en Financiële Dienstverlening

Activiteiten, overzicht 2018

datum	Spreker/begeleider	activiteit	Bezoekers deelnemers
22 feb.	Aafke Pot en Leo Stockmann	Natuurpubquiz in café-theater Boelens	32
7 maart	Peter Kuipers Munneke	Lezing over klimaat en weer	100
27 maart	Sieds Rienks	Na de alv: Lezing over natuur en landschap van Botswana en Namibië	25
21 april	Jopie Kardol	Plantenruilbeurs	35
20 mei	Leo Stockmann, René Dantuma, Roel Rijskamp	Vogelexcursie Vennebroek-Friesche Veen in het kader van de Nationale Vogelweek	32
10 juni	Aafke Pot en Hannie Koeleman	Slootjesmiddag, vijver bij Else van der Laanhuis	45 kinderen begeleid door volwassenen
17 juni	Leo Stockmann	Wandelen en fietsen in de Onlanden	3
1 sept.	Reinier Meijer (Vleermuiswerkgroep Drenthe)	Lezing en excursie vleermuizen in Peize	35 (deelnemers IVN Peize en Vries en E-P)
20 sept.	Hans Punte	Fietstocht Kloosterterrein Yesse te Essen (bij Haren)	7 (kil, regen-achtig weer)
4 okt.	Arnold Pilon	Lezing over Iran	70
3 nov.	Liesbeth AB (jeugd) Leo Stockmann	Natuurwerkdag in het Bijenbosje	10 kinderen JWG, 4 volwassenen

19 nov.	Anne van der Zijpp	Na extra alv i.v.m. statuten: Lezing over natuur in eigen omgeving	15
13 dec.	Edo Hiemstra	Na extra alv i.v.m. stemming over statuten: Lezing over wolven	60
28 dec.	Leo Stockmann	Snertwandeling in de omgeving van Anloo	26

Jaaroverzicht IVN Eelde-Paterswolde 2018

Het **bestuur** heeft 7x vergaderd en heeft 1x met de werkgroepen overlegd. Tevens is er een extra algemene ledenvergadering geweest op 19 november i.v.m. de wijziging van statuten en het huishoudelijk reglement. Bij de lezing over wolven en een daaraan gekoppelde extra alv op 13 december vond de stemming over de wijzigingen plaats en zijn de nieuwe statuten goedgekeurd, evenals het nieuwe huishoudelijk reglement.

Dit document wordt nu aangeboden aan de notaris van het landelijk IVN en zal binnenkort worden bekrachtigd.

Bij de algemene ledenvergadering van 27 maart 2018 hebben Willem Zandt en Ep de Boer afscheid genomen van het bestuur. Voorzitter Leo Stockmann heeft hen bedankt en hen een paar mooie boeken overhandigd. De werving van nieuwe bestuursleden heeft in 2018 nog geen succes gehad. Hannie Koeleman-Lusink heeft aangegeven in maart 2019 te stoppen als secretaris. Het bestuur heeft ook afscheid genomen van een paar vaste vrijwilligers bij de jeugdnatuurclub. Gelukkig is hier wel vervanging voor gevonden.

Er is 2 x een regionaal overleg van de Drentse IVN-afdelingen geweest: in Orvelte op 6 maart (Leo en Willem) en in Roden op 10 november (Leo en Hannie).

Verder zijn Leo, Aafke Pot en Hannie naar de provinciale vrijwilligersavond 'Groen Drenthe werkt' geweest op 14 september bij het Dwingelderveld, deze keer georganiseerd door Natuurmonumenten.

De lezingen en excursies zijn dit jaar overwegend goed bezocht. Een overzicht hiervan vindt u elders in Groen.

Ledenbestand: 170 leden, 17 huisgenootleden, 11 jeugdleden en 40 donateurs.

Werkgroepen: De verslagen hiervan staan in Groen.

Communicatie: Aankondigingen van lezingen en excursies staan vermeld in Groen en op de website www.ivn.nl/afdelingen/eeldepaterswolde. Ook worden deze digitaal naar de leden verstuurd, gepubliceerd in Dorpsklanken en vermeld op www.ineeldepaterswolde.nl en op facebook.

Hannie Koeleman-Lusink, secretaris

Jaarverslag 2018 Werkgroep Vlinderkampje

Het weer speelde afgelopen jaar een grote rol. We konden pas eind maart met ons wekelijkse werk beginnen vanwege de aanhoudende kou van de Russische beer. Daarna werd het in april zo warm dat veel struiken en planten tegelijk in bloei stonden. Het warme weer trok helaas ook hangjongeren aan die behalve afval ook een kapot raam van het infobord achterlieten. Het repareren ervan bleek een forse kostenpost. Wie de daders waren??? Ook het Vlinderkampje zuchtte onder de meedogenloos hete zomer. Het gras werd bruin evenals veel planten in de cultuurtuin. Extra water geven deden we niet, maar het is wonderbaarlijk te zien dat de meeste planten er in de regenachtige en relatief warme herfst weer vrolijk bij stonden. Ze waren uit hun zomerslaap ontwaakt. Al voor het derde jaar stond de Rietorchis in de boomgaard, vlak bij de bank. De warmte was ook te veel voor de vlinders, het was een zeer karig vlinderjaar.

Distelvlinder

foto: Bertus van der Velde

Zelfs atalanta's en dagpauwogen zagen we nauwelijks. Dankzij de warmte verscheen wel een kolibrievlinder op het snoekkruid in de vijver. Een pijlsnelle onrustige vlieger die menig fotograaf voor problemen stelde. Tot nu toe maaide Jacob de Bruin in oktober het Vlinderkampje met de vingerbalk. Onverwacht werd ons duidelijk dat hij dat niet meer zou doen. Gelukkig kon de enthousiaste zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen het werk overnemen. Het ziet er naar uit dat zij komend jaar weer komen. Aan de schoolexcursies namen dit jaar weer meer dan 200 kinderen deel. Helaas is Roelien Douma door haar ziekte niet meer in staat mee te doen met de werkgroep. Gertie van der Sterre en Peter Druiven zijn onze nieuwe medewerkers.

Tineke van den Berg

Zeisbrigade

foto: Tineke van den Berg

Jaarverslag Bijenbos 2018

Beheerders Bart Kruit (IHP) en Leo Stockmann (IVN) bekijken van tijd tot tijd waar beheer nodig is. Dat kan gaan om wat snoeiwerk, het vrijstellen van struiken van overwoekerende ruigte, het maaien van de paden, het korthouden van de boomopslag (els, wilg, berk) op de rand van de poel e.d. Bart beheert ook de bijenstal.

Eind maart zijn met hulp van meerdere vrijwilligers perkjes ingeplant van gele kornoelje, Gelderse roos, vuilboom, veldesdoorn en zuurbes. Meerdere Tayberries zijn geplant bij de ril van wortelkluiten. Vanwege de droogte zijn

Bijenbos Zomer 2018

foto: Leo Stockmann

de perkjes nadien enkele malen van (poel)water voorzien. Helaas heeft de vuilboom het niet gered. Eind maart is door diezelfde vrijwilligers ook een dikke laag houtsnippers (aangevoerd door de gemeente) verspreid onder de struikenaanplant van 2016 aan de westzijde om de ruigtegroei wat tegen te gaan.

Medio oktober heeft de zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen de gras-kruidentvegetatie gemaaid. Het maaisel is op enkele bulten gezet aan de oostkant en zou worden opgehaald door de gemeente (dat is aan het eind van het jaar nog niet gebeurd).

Op de natuurwerkdag van begin november zijn door de jeugdwerkgroep (9-12 jarigen) en enkele vrijwilligers tal van klussen uitgevoerd: o.a.

klimopstekken planten en krokusbollen poten. Zie het verslag van die activiteit elders in Groen. Aan het eind van het jaar heeft hovenier Hemmes een al redelijk grote tamme kastanje geplant aan de voorzijde van het achterdeel van het terrein. De boom kon voordelig worden aangeschaft uit het te realiseren Voedselbos te Glimmen. De nog jonge walnoot die op die aanplantplek stond is naar voren verhuisd (in de buurt van de bandwilg).

Door veegschade van reeën aan jonge wilgen gingen enkele boompjes verloren. De lange droge periode, voorjaar-zomer, zorgde ervoor dat het waterpeil van de poel erg laag kwam te staan. De regenval in de periode daarna was niet voldoende om het waterpeil in 2018 weer naar normaal winterpeil te krijgen.

Aanplant van de tamme kastanje, december 2018

foto: Leo Stockmann

In juli-augustus hebben Marleen Koning en Bertus van der Velde insecteninventarisaties gedaan en meerdere soorten op de foto gezet. Eind maart bezocht groep 6 van de Menso Altingschool het Bijenbos. Agnes Bakker van IVN-Noord had allerlei bijenopdrachten bedacht voor de leerlingen. RTV Drenthe maakte opnamen van die gebeurtenis. In het kader van de Natuurgidsenopleiding Groningen-Drenthe 2017-2018 schreef Linde Veldhoen uit Paterswolde een verslag over haar adoptieterrein het Bijenbos.

Leo Stockmann

Fietse

Fietse Fietsshop Paterswolde
Hoofdweg 179A

WWW.FIETSE.NU

Jaarverslag 2018 werkgroep BROM (Bomen, Ruimtelijke Ordening en Milieu)

Onze werkgroep vergadert een keer per jaar. Vaker is meestal niet nodig, omdat we elkaar mailen of bellen. Welke onderwerpen zijn er afgelopen oktober besproken? Sommige komen vaker aan de orde. Bijvoorbeeld de lichthinder voor vleermuizen van VNN (verslavingszorg Noord Nederland). De vorige wethouder zegde een nieuwe omgevingsvergunning toe, maar die is -een jaar later- nog niet aangevraagd. De nieuwe wethouder zal eraan herinnerd worden, dat doen we samen met de Vleermuiswerkgroep Drenthe.

Een ander voorbeeld is het transferiumplan De Punt. Op het aangepaste plan hebben we een zienswijze ingediend met de boodschap het plan niet verder door te zetten. Ook Groningen Airport Eelde staat steeds op de agenda. Ruim anderhalf jaar geleden is een zienswijze ingediend tegen het nieuwe luchthavenbesluit (zie Groen voorjaar 2017 over de voornemens). De procedure is vertraagd, omdat er verkeerde rekenmethodes zijn gebruikt. Dat bleek uit de procedure over Lelystad Airport.

Het jaarlijkse natuuroverleg met GAE en de gemeente verloopt goed. Adviezen van de plantenwerkgroep over te schonen poelen worden overgenomen. Helaas zijn er nog geen vleermuizen in de vleermuiskelders of -kasten aangetroffen. Ook de provincie Drenthe ontving een reactie op de ontwerp-omgevingsvisie met een pleidooi voor meer biodiversiteit, natuurinclusieve landbouw en aandacht voor klimaatdoelstellingen ten opzichte van de luchtvaart. Helaas is de visie niet aangepast.

We hebben toch gereageerd op het ontwerpbestemmingsplan supermarkt Ter Borch met het doel meer bomen te sparen en de eventuele supermarkt daaraan aan te passen. Het bestemmingsplan is nog niet in de raad behandeld. Ook op het plan voor de schuurwoningen aan de Schelfhorst is gereageerd. Het is jammer dat het gebied geen natuurbestemming heeft gekregen. Het plan beoordelen we als positief ten opzichte van de 75 recreatiewoningen van het huidige bestemmingsplan. Het is belangrijk dat de diepe sloot verdwijnt die een zeer negatief effect heeft op de waterhuishouding in de omgeving. De gemeente heeft ingestemd met ons voorstel natuurinclusief te bouwen.

In februari dreigde kap van een monumentale beuk aan de Kerkhoflaan vanwege weg- en rioleringswerkzaamheden. Niet alleen het IVN trok aan de bel, maar ook verontruste inwoners en de politiek. Er kwam een uitgebreid onderzoek, een aangepast wegdek en de boom staat er nog!

Tenslotte: het villaplan op de plek van school Noord ligt nog stil. Afgelopen zomer zouden we betrokken worden bij een ecologisch onderzoek. Het bleef stil.

De gierzwaluwen hebben gelukkig weer succesvol genesteld.

Nieuwe lid van onze werkgroep is Sjoerd Jansma.

Tineke van den Berg

Jaarverslag Vogelwerkgroep (VWG) 2018

Bij de VWG zijn leden van de afdelingen Eelde-Paterswolde en Vries aangesloten.

Er zijn twee vergaderingen geweest op 't Hoogeveeld: op 28 februari en op 24 oktober. Van beide vergaderingen is een verslag gemaakt. Na het vergadergedeelte zijn er lezingen verzorgd door Sieds Rienks over Namibië en Botswana op 28 februari en door Ger Brink over Nieuw Zeeland (in vogelvlucht) op 24 oktober. Excursies zijn er georganiseerd naar:

- Lauwersmeergebied (21 maart)
- Baggerputten en het Roegwold (Midden Groningen) (13 juni)
- Onlanden (schemer- en nachtvogels) (27 mei)
- Balloërveld (nachtzwaluwen) (21 juni en 4 juli)
- Fochteloërveen en Diependal (21 november)

Voor een eendaagse excursie naar Texel was te weinig belangstelling.

Van een aantal van deze excursies staan verslagen op onze IVN-site.

Drie VWG'ers begeleidden de 'vroege' vogelexcursie in het kader van de Nationale Vogelweek op 20 mei door Vennebroek-Friesche Veen (30 deelnemers; zie verslag in Groen 71)

VWG'ers uit Vries organiseerden ook meerdere keren 'eigen' excursies.

Een aantal leden bezocht bijzondere vogelbijeenkomsten: de roofvogeldag te Meppel op 17 februari en de Sovondag in Apeldoorn op 24 november.

Inventarisaties (bezette nesten) zijn uitgevoerd van huiszwaluwen (verslag in Groen 71) en van kerk- en steenuilen. Nestkastjes op Vennebroek zijn door de jeugd gecontroleerd (voorjaar) en schoongemaakt (najaar), alles onder leiding van VWG'er Piet Feenstra. VWG'ers uit Vries inventariseerden vogels van enkele gebiedjes in Vries e.o.

Een druk jaar heeft de nieuw opgerichte steenuilenwerkgroep gehad. Een uitgebreid verslag daarover schreef Anne van der Zijpp in Groen 71. Een mooi en uitgebreid interviewverslag met Anne van der Zijpp en Erna van Elk

over de steenuil verscheen in Dorpsklanken van 19 september. Ditzelfde artikel is ook geplaatst in de Kornoelje 71 van IVN Vries.

Leo Stockmann

VWG op uitkijktoren Tetjehorn Overschild

foto: Leo Stockmann

STER ACCOUNTANTS SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelleboerplein 1, 9765 BR Paterswolde
Tjalk 14, 9606 RD Kropswolde
Tel. 050 3090233

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

FYSIEK DE BAAS fysiotherapie

Industrieweg 1 • 9765 BL Paterswolde
Telefoon 050-3090599
Email info@fysiekdebaas.nl

Jaarverslag 2018 Plantenwerkgroep

Ook dit jaar is de plantenwerkgroep op en in verschillende terreinen actief geweest.

Het begon in januari met de eindejaarsplantenjacht van Floron.

We zijn hierbij naar het Bijenbosje en omgeving geweest. Er waren helaas maar weinig deelnemers en weinig bloeiende soorten.

De geplande bezoeken aan het KM hok 232-572 is door omstandigheden niet doorgegaan. Misschien lukt het dit jaar wel. In het terrein van Natuurmonumenten in Eelderwolde, ook wel Elsburger (of Elsburger Onland) genoemd, hebben we gekeken naar orchideeën en moeraskartelblad. Het moeraskartelblad komt er massaal voor, de orchideeën zijn nog maar minimaal aanwezig.

We hebben eveneens de Baggerputten in Slochteren bezocht, een mooi natuurgebied. Hier konden we de invloed van de droogte goed zien.

Rond de visplas in Yde is gekeken naar een speciale gele plomp (Nuphar advena) die hier groeit (waarschijnlijk uit een vijver ontsnapt) en het voorkomen van kleine zonnedauw. Beide soorten waren aanwezig.

Kijkje op de Yder visplas

foto: Leo Stockmann

Bij de petgaten aan de Noorddijk hebben we aandacht besteed aan het voorkomen van parnassia en kleine zonnedauw. Eerder dat jaar hebben we al veel orchideeën (rietorchis) in dit gebied gevonden. Een excursie naar de

mandelanden langs het Oostervoortsediep liet zien dat het een mooi gevarieerd gebied is. Dit als resultaat van gebiedsontwikkeling en het laten meanderen van de beek.

In augustus nogmaals een bezoek gebracht aan het Elsburger met speciale aandacht voor krabbenscheer en de groene glazenmaker. Beide soorten hebben we niet aangetroffen.

Als laatste zijn we naar de poelen bij het vliegveld geweest. Deze groeien in hoog tempo dicht, wat jammer is voor de diversiteit. Daarom een advies uitgebracht via Tineke v.d. Berg aan GAE voor het beheer van deze twee poelen.

We hebben het jaar weer op een gezellige manier afgesloten bij Ferry en Mariet onder het genot van koffie/thee met koek.

Ferry Wilkens

Jaarverslag Werkgroep Natuurlijke historie 2018 (OI Eel/IVN)

Evenals in 2017 is er in 2018 niet veel activiteit geweest. In november is er een werkgroep vergadering gehouden. Er werd kennis gemaakt met twee nieuwe leden. Karel Essink en Jeroen Groot. Essink is bioloog en Groot is sociaal geograaf en cartograaf. Na bestudering van het manuscript gaan zij in 2019 de draad van het boek weer oppakken. In een vergadering van werkgroepleden van OI Eel, eind december 2018, werd o.a. stilgestaan bij het overlijden van Sjors Booijsma (maart 2018) uit Eelde en Tienus Menzies uit Yde. Zij droegen o.a. bij aan de geschiedschrijving van het Friesche Veen (Booijsma) en het Visgat en Bolhuisgat (Menzies). Jille Eilander schreef in Dorpsklanken stukjes over bomen en bomenkap.

Cathrinus Schaafsma

(dit verslag is een door de redactie van Groen ingekorte versie)

"Florahof" Tuincentrum

Aangesloten bij de Vereniging van hoveniers en groenvoorzieners

Tuinaanleg Beplanting Onderhoud

T.W.Ubels

Burg. Legroweg 34

9761 TC Eelde

tel: 050-3094756/fax: 050-3095236

www.tuincentrumflorahof.nl

Verslag herfstactiviteiten 2018 Natuurclub Jeugd 6-8 jaar

Met kinderen de natuur intrekken is zo leuk! Ze zien andere dingen dan wij, en vergroten zo onze wereld. Ze mogen ook graag verzamelen en daarom krijgen ze altijd een bakje mee om hun schatten in te doen. Alleen de gevonden diertjes mogen niet mee, die moeten bij hun eigen 'huisje' blijven.

Afgelopen herfst zijn 12 kinderen van de natuurclub weer acht keer op pad geweest. Thema's: hoe overleven dieren in de winter en hoe zouden wij dat doen (kinderen gingen hutten bouwen), paddenstoelen (welke verschillende vormen kun je vinden), vruchten en zaden (kijkdozen gemaakt), zwerfvuil opruimen, vogels kijken vanuit de kijkhut op Friesche Veen, nestkasten schoonvegen op Vennebroek, voederplank en vogelvoer maken, pannenkoeken eten.

Nieuw was dat er elke keer een ouder meehielp met de begeleiding. Dit is van beide kanten heel goed bevallen!

Met dank aan de leiders: Sjoerd, Jolanda, Heidi, Astrid, Tineke, Piet, Marijke en Ep.

Op en voor de ladder bij nestkastje mees

foto: Leo Stockmann

Aafke Pot-Ellen

Verslag vanuit de natuurclub jeugd 9-12 jaar 2018

Het was natuurlijk even wennen met 2 nieuwe begeleiders, maar ik kan niet anders zeggen dat iedereen, kind en volwassene, heel enthousiast is. We zijn lekker van start gegaan met elkaar. In de herfst natuurlijk op zoek naar paddenstoelen. Hoe heten ze, waar kan je ze allemaal aan herkennen en kun je ze eten?

Begin november hebben we op de Natuurwerkdag in het Bijenbosje allerlei klussen gedaan (zie verslag elders in Groen). Op een regenachtige ochtend in december zijn we het bos ingetrokken. We gingen op zoek naar takken boomstronken waar je met wat fantasie een bosnimf, krokodil of monster in kon zien. We zijn niet ver gekomen, want binnen een straal van 100 meter van het honk was er allerlei prachtigs te vinden. Daarna met zijn allen terug en naar het honk om de tak of stronk tot leven te wekken, dat was een beetje vol. Sommigen van ons bleven daarom maar dapper buiten timmeren en zagen, ondanks de regendruppels. In het nieuwe jaar zijn we naar het natuurmuseum van Klaas Nanninga in Groningen geweest. Een gewoon woonhuis van onder tot boven gevuld met mooie schatten uit de natuur.

Bezig met paddenstoelen

foto: Karin Bokma

Van schelpen, reuzen-oer-haaientanden, opgezette vogels tot opgezette fantasiemonsters en een stoel met hertenpoten. Klaas is een docent die op een geweldige manier de kinderen (en volwassenen) enorm veel kan leren. Het werd even echt spannend toen Klaas gebeten werd door een dode krokodil. De tanden waren nog altijd vlijmscherp. We hadden er gerust de hele dag kunnen doorbrengen. Een aanrader voor jong en oud!

Liesbeth AB

Sierkunst van takjes

foto: Karin Bokma

Avifauna Groote Veen

Het nieuwbouwgebied Groote Veen heeft afgelopen jaren steeds meer vorm gekregen. Het natte gebied met vijver ligt tussen de Esweg, Legroweg, Wolfhorn en Siegerslag in Eelde. Vanaf 2012 zijn de nieuwbouwwoningen verschenen. De laatste van de ongeveer 200 woningen zijn (bijna) in aanbouw. In de afgelopen jaren is met de komst van de woningen en het schoolgebouw een verandering opgetreden in de avifauna. In dit artikel staan we bij een paar van die ontwikkelingen stil. Enkele vogelsoorten hebben ook in de wijk gebroed.

Van scholekster naar zwarte roodstaart

In het veenweidegebiedje werden aan het begin van de bouw nog wel scholeksters gezien. Het is onbekend of de scholeksters ook succesvol gebroed hebben. Deze “Bonte Pieten” met hun donkeroranje snavels wekten de eerste bewoners van Groote Veen regelmatig uit hun slaap met hun onmiskenbare en schelle geluid. Met de veranderingen in het landschap en de aanbouw van de woningen is er veel veranderd en verdwenen de scholeksters. De bouwputten leenden zich wel prima voor typische pionier soorten, zoals de zwarte roodstaart met zijn knarsende geluid (twee steentjes tegen elkaar). Deze trekvogel (alleen in het voorjaar en de zomer in Nederland) voelt zich prima thuis in nieuwbouw, wanneer de tuinen nog open zijn en er voldoende grond braak ligt. Er wordt gebroed in spleten van gebouwen of onder dakspanten en in opslag van bouwmaterialen. Na een aantal jaren neemt over het algemeen hun aantal in een dergelijke wijk af. De zwarte roodstaart was in ieder geval in 2017 vertegenwoordigd met zeker drie territoria, waarvan met zekerheid vier jongen aan de straat Groote Veen zijn grootgebracht. Helaas zijn in eerdere jaren ook diverse nesten ten prooi gevallen aan de talrijke huiskatten en aanwezige steenmarters.

Opkomst zangvogels

Sinds 2016 zijn er enkele broedgevallen van merels bekend. Pas vanaf begin 2017 zong de eerste zanglijster in de zuidelijkste punt van de wijk. Mogelijk heeft dit te maken met het groter en dichter worden van struiken en erfafscheidingen zoals klimop (Hedera). In een erfafscheiding heeft in 2015 een paartje kneuen gebroed, waarbij 4 jongen uit het ei zijn gekropen. Helaas is ook dat nest gesneuveld door toedoen van een huiskat. Gelukkig lukt het sinds enkele jaren wel een in aantal groeiend groepje huismussen om de wijk op te vrolijken met hun getjilp. Door de aanwezigheid van de kleinere

zangvogels wordt er ook regelmatig een sperwer gezien. Gezien de ontwikkeling van de wijk zullen de kleinere zangvogels zich de komende jaren wel meer gaan vestigen.

Vijver met nieuwbouw (februari 2019)

foto: Leo Stockmann

Rondom vijver

Voor de start van de bouw van het schoolgebouw werden bij de vijver verschillende soorten ganzen en eenden gezien. Het paartje grote Canadese ganzen had in 2015 plannen om een gezin te stichten, maar werd waarschijnlijk gestoord, waardoor ze hun heil elders hebben gezocht. Ook een paar nijlganzen gedroeg zich luidruchtig en waakzaam. Ook uit deze romance zijn geen jongen voortgekomen. In de oostelijke hoek van de vijver heeft in 2015 een meerkoet een poging gedaan om een nest te bouwen in het riet. Dit is echter nooit een succes geworden en het bleef bij het verslepen van enkele stengels. De kleine plevier is als typische pionierssoort in 2014 voor het laatst gezien bij de vijver. Waarschijnlijk komt die ook niet meer terug, het is teveel begroeid geraakt.

Huiszwaluwen

De combinatie van een vrij nat gebied met vermoedelijk nog voldoende insecten in de buurt, nestgelegenheid onder een aantal overstekende dakgoten en de aanwezigheid van leemachtige klei bij de vijver was voldoende aanleiding voor in ieder geval 6 zwaluwstelen om een nest te bouwen in Groote Veen (aan de zuidkant waar de huizen net wat langer staan). Het

bouwjaar van die nesten was 2017. In 2018 was dat aantal van deze nesten al gestegen tot 13. Waarvan in ieder geval 6 nesten voor een tweede leg is benut. Hopelijk zet deze lijn zich voort en kunnen we de komende jaren weer blijvend genieten van het vrolijke gekwetter van de ‘orka’s van de lucht’.

Bongerd

foto: Leo Stockmann

Overige waarnemingen

In totaal zijn er sinds 2012 in ieder geval door mij 57 vogelsoorten waargenomen. Het merendeel was passant of overvliegend. Een greep uit de waarnemingen:

In 2013 werd er aan de zuidzijde een groepje rietgorzen gezien dat het rijpe graszaad uit de groenstroken langs de weg pikte.

Ik zag een houtsnip in de vorstperiode van begin 2018. Verder lepelaars die vermoedelijk vanuit de Onlanden terugvlogen naar het Zuidlaardermeer, een bosuil hoorde ik roepen vanuit de Vosbergen. Winterkoning, heggemus, roodborst en verschillende mezen komen af op de voedertafels. Kramsvogels en koperwieken, zanglijsters en merels scharrelen hun kostje bij elkaar op de verschillende besdragende struiken en heesters. Langs de Voorakker (met wadi: water afvoer door infiltratie) en nabij de boomgaard de Bongerd is regelmatig de lach van de groene specht te horen.

Roel Rijskamp

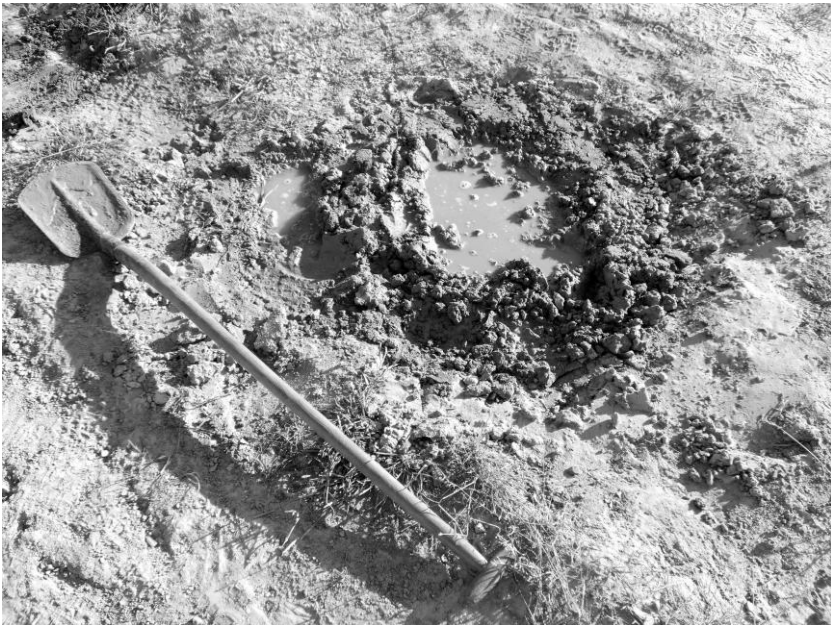
Keileemplaatsen voor huiszwaluwen

De wijk Ter Borch in Eelderwolde ligt tussen de 100 en 500 meter vanaf de Madijk in De Onlanden. In deze wijk zijn sinds 10 jaar verschillende huiszwaluwkolonies aanwezig. Oorspronkelijk bevonden de kolonies zich aan de Groningerweg en de Terborchlaan in Eelderwolde. In 2018 bleek tijdens een voorjaarsronde in de wijk dat 69 van de 179 oude nesten afgefallen waren, daarom rees bij mij de vraag of dit te maken had met het gebruikte nestbouw materiaal. De huiszwaluwen haalden het materiaal uit de Onlanden: keileem (samengesteld uit klei, zand en grind) van de Madijk en veenmodder (planten- en wortelresten) uit de natte veenweiden en moeraszones. De Madijk is in 2010-2011 in het kader van de Herinrichting Peize (aanleg van De Onlanden) over een lengte van ongeveer 2,7 km opgehoogd met een zanderige grijze leem, afkomstig uit de bouwput voor de rotonde van Gieten. Deze leem bevat echter relatief weinig klei en is daardoor zeer gevoelig voor uitdroging en daarom als bouw materiaal minder geschikt voor huiszwaluwnesten. In Drenthe is ook rode keileem aanwezig; deze leem bevat veel meer klei en heeft een betere consistentie. Door de klei plakt deze leem ook beter (aan de muur). Als aanvulling op de grijze leem is in het kader van ‘2018 Het jaar van de Huiszwaluw’ op 15 april 2018 door vrijwilligers en kinderen van de OERRR-club van Natuurmonumenten, op een achttal plaatsen in totaal 1 m³ rode keileem op de Madijk neergelegd. Op de site van OOG-tv (zoekwoord huiszwaluwen) staat een leuke reportage hoe keileemplaatsen onderhouden worden.

Keileemplaatsen

Op 24 april 2018 zijn de eerste huiszwaluwen in Ter Borch waargenomen. In eerste instantie leek het erop dat de rode keileem niet werd gebruikt door de zwaluwen. Maar op 7 mei zag ik de eerste huiszwaluw met rode leem op zijn snavel opvliegen van de Madijk. Spoedig vlogen meer zwaluwen af en aan om de rode leem te halen en zag ik daarna in de wijk, op 200-500 meter afstand van de keileemplaats, bij verschillende huizen nesten met rode keileem verschijnen. Echter door de droogte en hoge temperaturen in mei en juni droogden de keileemplaatsen in de loop van de dag uit. De grijze leem van de Madijk was inmiddels zo hard als beton geworden en niet meer beschikbaar voor nestbouw. Daarom was het nodig om de rode keileemplaatsen elke dag nat te houden. Ik gebruikte daarvoor water uit het naastgelegen Omgelegde Eelderdiep. Gaandeweg ontwikkelde ik de ‘ideale keileemplaats’, zie figuur 1. Het beste tijdstip om een keileemplaats te

onderhouden is 's avonds laat of 's ochtends vroeg, dan is de luchttemperatuur laag en droogt de keileem niet te snel uit. De afmeting is ongeveer 1 bij 0,5 meter en de leemlaag is minstens 10 cm dik. Deze grootte is goed en snel te onderhouden om de verstoring door het herstellen zo kort mogelijk te laten zijn. Een uitgedroogde keileemplaats werd weer omgeschept met een paar liter water tot stevige en vochtige mortel met in het midden een verdieping met een plasje en daaromheen een zone van leemkluiten. Door het plasje bleef de keileem relatief lang vochtig. De huiszwaluwen werden aangetrokken door het plasje en verschenen binnen enkele minuten na herstel weer op een keileemplaats.

Ideale keileemplaats met vochtige rode keileem rond een plasje water figuur:1

Huiszwaluwnesten

In het kader van '2018 Jaar van de huiszwaluw', georganiseerd door Vogelbescherming en Sovon, zijn de nesten in Ter Borch en naaste omgeving geteld. Omdat het natuurlijk interessant was om te weten hoe en hoeveel huiszwaluwen de rode keileem hadden gebruikt zijn vanaf eind mei alle nesten gefotografeerd en geclassificeerd op soorten keileem. Op figuur 2 is mooi te zien hoe een nieuw nest in plm. 12-15 dagen met verschillende bouwmaterialen was gebouwd. Het begon altijd met het zoeken van een

geschikte plek, soms verschenen daar 10-15 cm onder de overstek op de muur verschillende soorten kleine keileembolletjes. Vervolgens werd met een paar stroken leem een stevig fundament aan de muur geplakt, bij nieuwe nesten vaak met rode keileem. Indien keileem door de droogte niet beschikbaar was, werd veenmodder gebruikt. Maar dat was een slechte keus, omdat dit materiaal na droging door krimp snel gaat scheuren en het nest kwetsbaar maakt bij storm en regen. Doordat er in 2018 in de nestbouw periode nauwelijks regen viel, was de grijze keileem op de Madijk uitgedroogd en niet beschikbaar voor het bouwen van een nest. Dankzij de beschikbaarheid van de natte rode keileem was het voor de huiszwaluwen mogelijk hiervan goede nesten te bouwen. In Ter Borch e.o. zijn in 2018 in totaal 112 natuurlijke nesten gebouwd, waarvan 53 met gebruik van rode keileem. Dat is een groot succes en het bewijs dat rode keileemplaatsen een goede ondersteuning zijn voor huiszwaluwen.

Mooi nest met verschillende bouwmaterialen

figuur:2

Samenvattend:

Rode keileem is zeer geschikt voor nestbouw door huiszwaluwen. Keileemplaatsen moeten voor half april beschikbaar zijn op een afstand van max. 500 meter van de nestplaats. Keileemplaatsen moeten bij droog weer nat gehouden worden. Veenmodder maakt het nest kwetsbaar door krimpscheuren.

René Dantuma, Eelderwolde.
rene.dantuma@gmail.com

2018 Een beter kerkuilenjaar

Dit jaar was het beter met de kerkuilen gesteld dan de voorgaande jaren. Dit kwam vooral door een beter voedselaanbod waardoor meer kerkuilen tot eileg overgingen. Waren dat in 2017 nog 5 broedparen met 16 jongen. Dit jaar waren er 7 broedparen met 22 jongen. Voor zover bekend zijn alle jongen uitgevlogen. Een tweede legsel hebben we niet waargenomen. Door ziekte van onze vaste kerkuilenringer Koen Vogt en omdat een aantal jongen onbereikbaar waren, zijn er slechts 11 jongen geringd.

Jonge kerkuil

Totaal hebben we weer zo'n 25 kasten gecontroleerd. Bij de meeste kasten is dat gelukkig geen probleem meer. Doordat enkele kasten nog te hoog hangen, kunnen mogelijke jongen van de kerkuil niet geringd worden en de kasten niet schoongemaakt. Gelukkig kunnen we soms door het beschikbaar stellen van een hoogwerker de kast verplaatsen en naar een andere/lagere plek brengen.

Evenals vorig jaar hebben we geen verstoringen door b.v. de steenmarter of menselijk handelen gesignaleerd.

Ook werden de ladders weer gekeurd door Landschapsbeheer Drenthe en in orde bevonden.

Willem Zandt

Erratum

In het artikel 'Insecten in de tuin' van Anne van der Zijpp in het vorige blad (nr. 71) is op bladzijde 30 na het zinnetje 'Een ware behanger dus' de volgende zin weggevallen: Beide soorten wilde bijen hebben onder het achterlijf een zogenaamde stuifmeelschuijer.

De kleinste Broodfabriek

het brood dat voedt

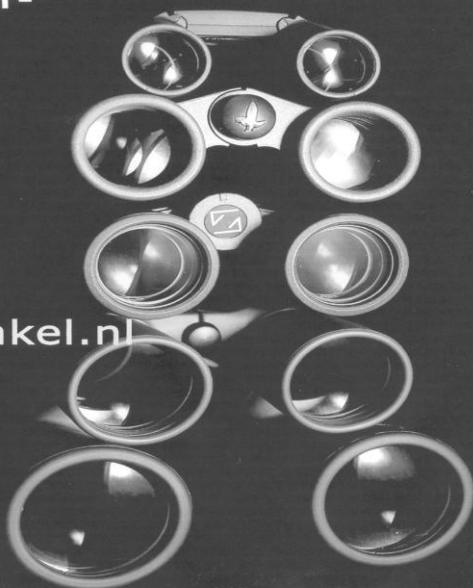
Korenbloemweg 8 9761CD Eelde
www.dekleinstebroodfabriek.nl www.broodopmaat.nl
info@dekleinstebroodfabriek.nl
0619-503515

KOM KIJKERS KIJKEN

**Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist**

**Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex**

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●]

**Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen**

Vernieuwde statuten en huishoudelijk reglement goedgekeurd

Statuten uit 1993 en een huishoudelijk reglement uit 1997, het werd wel eens tijd die wat aan te passen aan wat geldend is vandaag de dag. Het initiatief voor de aanpassing voor de statuten (en in het kielzog daarvan het huishoudelijk reglement van de eigen afdeling) ging uit van het landelijk bureau van het IVN. Alle afdelingen in ons land zaten voor dezelfde opdracht. Wat er aangepast is aan de statuten staat verwoord in Groen, najaar 2018. Daar verwijs ik dan ook graag naar. Leden zijn ook enkele keren per mail op de hoogte gesteld van de wijzigingen en hadden inzage in de oude en nieuwe versies van statuten en huishoudelijk reglement via onze site. Op de extra alv van 19 november 2018 konden leden commentaar geven op de nieuwe versies. Slechts 15 leden waren aanwezig, mogelijk ook gestimuleerd te komen vanwege de lezing van Anne van der Zijpp over Natuur in eigen omgeving. Commentaren van enkele leden werden genoteerd en onze penningmeester Henk von Eije heeft die verwerkt in de nieuwe versies. Er waren te weinig leden om tot stemming over te gaan. Daarom werd nog een alv belegd, deze keer op 13 december 2018 en gekoppeld aan een lezing over Wolven in Nederland van dorpsgenoot Edo Hiemstra. Hier kwamen 60 personen op af, leden en niet-leden. De afhandeling van de vernieuwde statuten en het huishoudelijk reglement bleek een hamerstuk. Alle aanwezige leden stemden voor. De afhandeling van de nieuwe versies was ook aangekondigd via een Klankje in *Dorpsklanken* van 5 december 2018. Bij notariskantoor Wessel in Paterswolde moesten Henk von Eije (penningmeester) en Leo Stockmann (voorzitter) zich enkele dagen later nog identificeren als bestaande personen die de notulen van de algemene ledenvergadering hadden ondertekend. Dit volgens de regels van de Wet ter voorkoming van Witwassen en Financiering van Terrorisme (WWTF). De formele afhandeling van de vernieuwde statuten heeft daarna plaatsgevonden via het landelijk bureau en zijn notaris. Zie onze site voor de vernieuwde stukken.

Leo Stockmann

Natuurwerkdag in het Bijenbosje

(verslag van 3 november 2018)

Hoewel bedoeld voor jong en oud, was het toch de jeugd die veruit het sterkst vertegenwoordigd was. Dit door de aanwezigheid van onze natuurjeugdwerkgroep (9-12 jarigen). In de jaren hiervoor ging de jeugd veelal naar het Bongveen (Yderveen) ‘onder’ het vliegveld om daar allerlei beheerklussen te doen. Nu bleef de jeugd lekker dichtbij huis en waren ze ‘s

morgens goed bezig in ons Bijenbos aan de Helmerdijk. Bezig met klimopstekken planten bij de bijenstal, met snoeiwerk van struiken langs het oostpad, met het uittrekken van elzenopslag op de rand van de poel, en met het bijeenharken van maaisel en het met een kruiwagen afvoeren daarvan naar een reeds aanwezige bult van gras. Echte hooivorken werden daarbij gebruikt! Ook werd het insectenhotel uitgebreid en van nieuwe ingangen voorzien (met behulp van een accu- en een handboor) en werden 200 krokusbolletjes gepoot ter wille van de bijen in het vroege voorjaar (stuifmeel!). Jeugdwerkgroep leider Liesbeth AB, een ouder, een beheerder van het Bijenbosje en nog 2 vrijwilligers begeleidden de jeugd. Voor herhaling vatbaar!

Leo Stockmann

Wolven in Nederland

(verslag lezing op 13 december 2018)

Al meerdere jaren is de wolf aanwezig in Nederland. Terug van een heel lange tijd weggeweest. De wolf werd gezien als een kwaadaardig beest die je beter niet in de buurt kon hebben. Hij werd in het verleden zwaar bejaagd. De nu gesignaleerde wolven zijn meestal jonge eenlingen die vanuit Duitsland een toertje door ons land maken (inclusief Drenthe en Groningen). Meerdere zijn ook fotografisch vastgelegd. Maar op de Veluwe schijnen nu 1 of 2 wolven te leven met elk met een eigen territorium. Dorpsgenoot Edo Hiemstra, vrijwilliger bij ‘Wolven in Nederland’, kon onderhoudend vertellen over wolven. Hij had 60 toehoorders. Op kaarten had hij de afgelegde routes van meerdere wolven die in ons land zijn gezien ingetekend. Binnen 24 uur kunnen tientallen kilometers afgelegd worden. Met behulp van DNA-vaststelling kunnen de wolven herleid worden naar hun gebied van oorsprong en tot welke roedel zij behoren of behoorden. Wolven gelden als schuwe dieren. Mensen schijnen zij te mijden, laat staan te willen opeten (het roodkapje-syndroom). Maar een hartelijk welkom is er in ons land nou ook nog weer niet voor de wolf, afgezien van een aantal wilde-natuur liefhebbers en wilde-natuur beheerders. Zeker schapenhouders zijn de wolf liever kwijt dan rijk. Talloze schapen zijn al door wolven gedood, soms in een nacht meerdere op eenzelfde locatie. Speciale omheiningen - wolvenliefhebbers helpen hier en daar mee om die te plaatsen - kunnen de predatieproblemen in de hand houden. Maar wil je heel Nederland vol plaatsen met die omheiningen? Dilemma! Zeker is, nu de wolf tegenwoordig in onze contreien een beschermde diersoort is, dat de kans steeds groter wordt dat wij tijdens een natuurwandeling geconfronteerd worden met een wolf. Dat zal

meestal toch wel even schrikken zijn. Maar er bestaan richtlijnen hoe dan met een wolf om te gaan.

Leo Stockmann

Wolf

foto: Aaldrik Pot

Plezierige snertwandeling

(verslag van de wandeling op 28 december 2018)

Deze keer hadden we als wandellocatie de boswachterij Anloo (vroeger onderdeel van het landgoed Terborgh) uitgekozen. Aafke Pot en Leo Stockmann van de pr-werkgroep hadden de wandeling voorgelopen en ook de locatie van het snert eten, De Koningsherberg in Anloo, met een voorbezoek vereerd. De snertwandeling blijft gelukkig voor een grote groep personen aantrekkelijk. Velen gaan al meerdere jaren mee. 26 personen, waaronder 4 kinderen, waren van de partij. Startpunt was een parkeerplaats even buiten Anloo aan de Anderenseweg. Het was zacht, bewolkt weer. De wind liet zich nauwelijks voelen. De boswachterij is interessant door de variëteit aan boomsoorten, ook exoten, en cultuurhistorische elementen als hunebed, meerdere grafheuvels en pingoruïne. Ook is de boswachterij geschikt leefgebied voor vele vogelsoorten.

Bij het Pinetum

Belangstelling voor de echte tonderzwam op een berk foto's Ep de Boer

We zagen en hoorden o.a. een groep goudhaantjes en meerdere grote bonte spechten en we zagen verschillende soorten paddenstoelen, o.a. prachtige tonderzwammen en een grote sponszwam. Speciaal was zeker ook het Pinetum waar een paar honderd soorten coniferen bijeen staan en die een oorsprong hebben uit vele delen van de wereld. Via brede en smalle paden liepen we door bos en langs een groot heideveld. Een app van een van de deelnemers gaf aan het eind van de wandeling 6,7 km aan. De glühwein en de goed gevulde snert in de herberg smaakten heel goed. Maar gezegd moet worden dat de enkele niet-snerteters er met hun tomatensoepje wat bekaaid afkwamen. Iets om beter op te letten bij een volgende wandeling.

Leo Stockmann

Zinvolle avond over bomenbeleid

(verslag lezing op 22 januari 2019)

Laat er nou net in de namiddag en het begin van de avond een laagje sneeuw vallen (ca. 5 cm)! Leuk voor een winters sfeertje, maar hoe zal het haar invloed hebben op het aantal bezoekers voor de lezing? Gelukkig konden er toch nog 20 personen verwelkomd worden! Maaïke Teekens van onze gemeente Tynaarlo gaf een overzicht van onderwerpen waar bomenbeleid mee te maken heeft: van landschapsontwikkelingsplan (LOP) tot vitaliteitsonderzoek van een individuele boom. Ze belichtte kort aan de hand van een schets het bomenstructuurplan van Eelde (met aanduidingen van o.a. cultuurhistorische en primaire structuren). Ze had ook data van de laatste jaren in een tabel gezet over gekapte en nieuw aangeplante bomen, zowel bij particulieren als bij de gemeente zelf. Wat zijn de criteria voor kap? Wordt gecontroleerd op herplantverplichting? Ja! Ze rondde af met twee ‘probleemgevallen’ van te behouden monumentale bomen in Eelde-Paterswolde. Twee beuken die door een speciale krattenconstructie in de bodem onder het aangrenzende wegdek (fietspad) behouden konden blijven bij de aanleg van de rotonde bij AH (één boom moest wel worden gekapt) en de beuk naast de Kerkhoflaan bij de vernieuwde parkeerlocatie in het centrum van Eelde. Hier is de weg naast de boom iets opgehoogd en onder het wegdek is een krattenconstructie aangelegd om het autoverkeer niet op het wortelstelsel te laten drukken. Zulke maatregelen kosten veel geld. Helaas zijn bij de reconstructie van het plein zeker vijf 40 jaar oude bomen gekapt.

Meerdere personen stelden min of meer kritische vragen. Over hun inziens soms onnodige kap, over het tegenwoordig zo hoog opkronen van de bomen (ook in een element als de Duinerlaan waar geen auto's rijden), over het

systematisch weghalen van klimopbegroeiing aan bomen, over het rigoureuze snoeiwerk van ondergroei. Spreekster gaf er allemaal rustig en gedegen antwoord op, af en toe ter zijde gestaan door haar collega Jaap Nanninga. Verrassend was toch wel dat er duidelijk onderscheid blijkt tussen beleid en beheer, terwijl je toch mag verwachten dat beleid het beheer bepaalt! Iets om binnen het gemeentelijk apparaat over te praten en voor IVN om eens op een avond de afdeling beheer aan vragen te onderwerpen. Tineke van den Berg bedankte beide beleidsmedewerkers met een koek en een cadeaubon. De bezoekers gingen een mooie witte wereld in!

Leo Stockmann

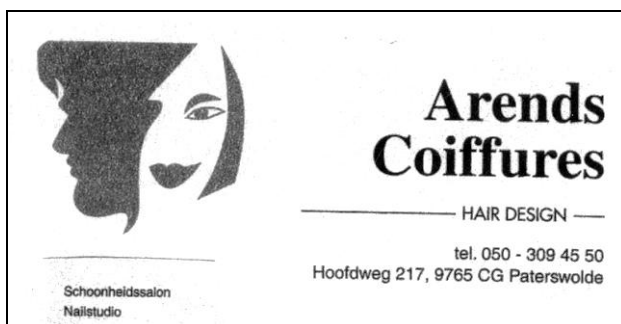

fair met flair

wereldwinkel

Hoofdweg 157a
9765 CB Paterswolde
Tel: 050-3091136
www.wereldwinkelpaterswolde.nl

The advertisement features a dark grey header with the text 'fair met flair' in white. Below this, the word 'wereldwinkel' is written in a stylized, lowercase font. The background of the lower half is a collage of various patterns and textures, including what looks like a map and some abstract designs. The contact information is listed in a clean, sans-serif font.

**Arends
Coiffures**

— HAIR DESIGN —

tel. 050 - 309 45 50
Hoofdweg 217, 9765 CG Paterswolde

Schoonheidssalon
Nailstudio

The advertisement is enclosed in a thin black border. On the left, there is a stylized black and white illustration of a woman's face in profile, looking towards the right. The text 'Arends Coiffures' is prominently displayed in a large, bold, serif font. Below it, 'HAIR DESIGN' is written in a smaller, sans-serif font, flanked by horizontal lines. The contact details, including the phone number and address, are listed in a sans-serif font. At the bottom left, 'Schoonheidssalon Nailstudio' is written in a smaller font.

Boeken over natuur in naaste omgeving

Gekraagde aardster. foto: Gerda Dijkstra

Tijdens de IVN Regiodag Drenthe in Roden op 10 november 2018 presenteerde Cees Koelewijn de **Veldgids Paddenstoelen in Noordenveld**. 677 soorten zijn beschreven en met foto afgebeeld (eigenaardig genoeg niet vermeld: rode koolzwam, spekzwoerdzwam, inktviszwam, en andere toch bekende soorten?). In een appendix worden nog 592 soorten genoemd die ook zijn aangetroffen in die gemeente. Een lijvig boekwerkje van 519 pagina's met fraai fotowerk. Koelewijn is de coördinator van een fanatieke paddenstoelenwerkgroep (sinds 2000) van de IVN-afdeling Roden. Prijs van de gids bij de presentatie was € 10,-, en is nu € 16,-.

Een ander fraai boek is geschreven over het **Friesche Veen**. Auteur is Egbert Boekema. Een deel van het boek omvat de geschiedenis van Vennebroek-Friesche Veen en een deel bestaat uit beschrijvingen van planten- en diersoorten (veelal vogelsoorten). Boekema staat bekend als iemand die altijd en overal waar hij komt aantekeningen maakt van wat hij ziet, zeker van vogelsoorten. Dat heeft hij ook voor Friesche Veen gedaan, vele jaren lang. De presentatie van het boek vond plaats op 22 november 2018 in het Strandpaviljoen Paterswoldsemeer aan de Meerweg. Prijs van het boek, 134 bladzijden, is € 21, 95.

Friesche Veen, doorkijk zuidoostzijde

foto: Leo Stockmann

HET EKO HUIS

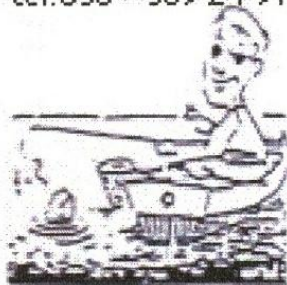
BIOLOGISCH WINKELN

Hoofdweg 77b*, Eelde

*aan parkeerplaats Kerkhoflaan

E. ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde
tel. 050 - 309 24 91

Ruime sortering:
Hengelsport - Voeders - Zaden
Dierbenodigdheden
Laarzen - Vlietjes klompen, enz

Autoschade Herstel
Van Kalker bv

leder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE
T 050 309 25 16
M 06 504 002 00
info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

MULDER
EELDE

INSTALLATIETECHNIEK

Loodgieterswerken
Dak & Zinkwerk
Electriciteitswerken

Verwarming & Onderhoud
Sanitaire Installaties
Duurzame Energie

Hoofdweg 92

(050) 309 13 21

Natuurlijk

Elke zondag om 10.00 geopend

Super
Supermarkt
Keurmerk

Albert Heijn Paterswolde

Het gemak van boodschappen doen

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P. Feenstra, M. Hols, J. Kadijk, B. van Manen, J. Meeder, J. Nienhuis, J. Poel, A. J. Pot, S. Rienks, L. Stockmann, W. Zandt, A. v/d Zijpp, N. Smeenge, E.de Boer, R. Rijskamp, G. Brink, F. van der Noord Th. Bouwman, R. Dantuma. Afdeling Vries: H. Eggenhuizen, J. Fekkes, R. Maring, I. Lodewijks, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch, A. H. v.d. Meulen, S. Sikkés.
Planten:	T. v.d. Berg, F. Nijdam, L. Bierdrager, W. Kramer, F. Wilkens, M.de Goeij, G. Thomas, J. Schlaman, N. Jansen, L. Stockmann. L. van Brakel, B. Burema, M. Koning.
Publiciteit:	T. v.d. Berg, L. Stockmann, A. Pot.
Brom:	A.AB, E.de Boer, T. v.d. Berg, W. Kramer, W. Jonker, S. Jansma
Jeugd:	T. v.d. Berg, M.de Boer, N. Smeenge, A.de Jonge, P. Feenstra, S. Jansma, J. van den Bosch, A. Pot, L.AB, K. Bokma, H. Doddema, K. Reinders
Natuurlijke Historie:	Combinatie Ol Eel/IVN J. Eilander, F. Nijdam, A. Trox, ·G. Rietema, J. Arends, C. Schaafsma, J. K. Westerhof.
Vlinderkampje:	T. v.d. Berg, F. Nijdam, B. v.d. Velde, P. Druiven A. v.d. Zijpp, J. v.d. Werff, J. Steyvers, W. Kramer, J. Eilander, G. van der Sterren, F. Wilkens, E. de Boer, M. Koning.
Bijenbosje:	Leo Stockmann, Bart Kruit (IHP)
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
Redactie Groen:	Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com Martine Harmens: martineharmens@ziggo.nl
Distributie Groen:	Lideke Jorritsma.
Advertenties:	Jan van der Werff.
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	Henk von Eije, Aafke Pot.

EELDE-PATERSWOLDE